

VAD ÄR AFRIKANSK SVINPEST OCH HUR KAN DU SKYDDA DINA GRISAR?

LRF LUNCHMÖTE DEN 8 SEPTEMBER 2023

Johanna Fjelkner
grishälsoveterinär Gård & Djurhälsan och
programansvarig Smittsäkrad Besättning Gris

Vad är Afrikansk Svinpest (ASF)?

- Virus som orsakar blödarfeber med hög dödlighet hos tamsvin
- Motståndskraftigt och överlever länge
- Inget godkänt vaccin i Europa eller botemedel
- Ursprung från Afrika söder om Sahara. Existerar genom en smittcykel mellan vilda grisar och fästingar
- Beskrevs första gången av Europeiska nybyggare som tagit med tamsvin till områden där ASF fanns endemiskt.

Smittvägar

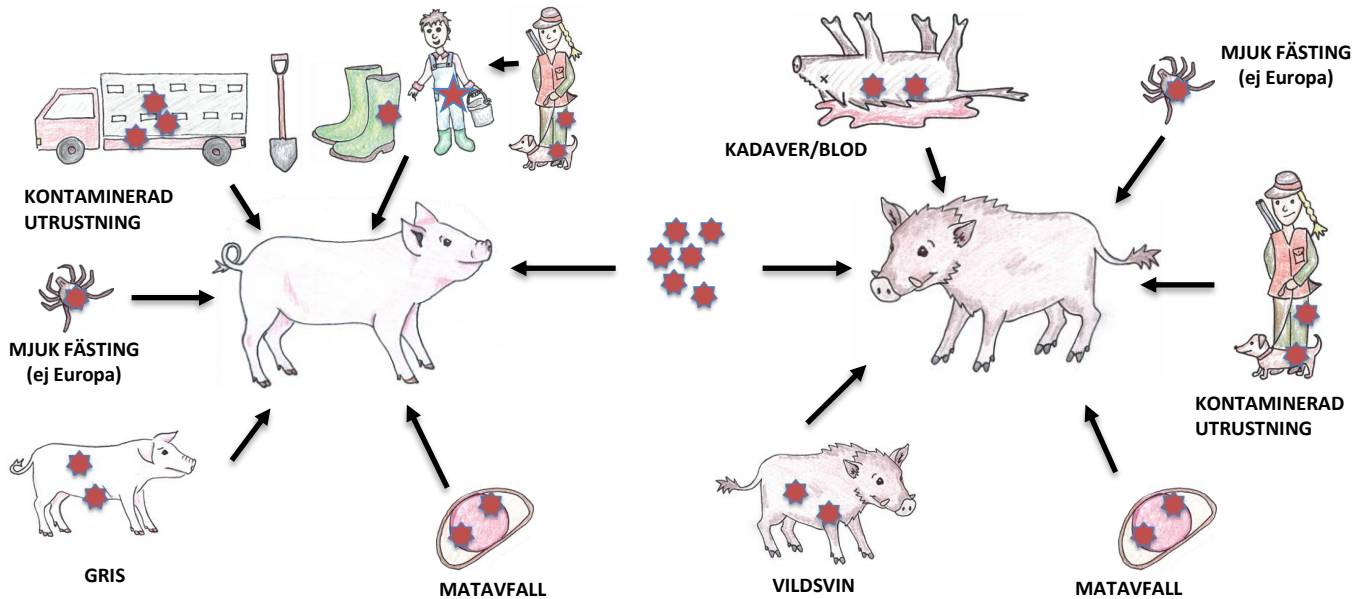

Illustration: Melina Wilsson, Gård och Djurhälsan

Det mest basala:

- **Mata inte grisar med matrester!** Det är förbjudet på grund av risken för smittspridning.
- Se till att **besökare i dina djurstallar använder skyddskläder och tvättar händerna** då de går in i stallarna.
- Undvik om möjligt att föra in strö, grovfoder och spannmål till alla djur från länder där afrikansk svinpest förekommer.
- Om du köpt grovfoder eller halm från ett land där afrikansk svinpest förekommer och du hittar rester av djurkroppar i fodret kontakta oss på djurhälsoenheten.
foderdjurprodukter@jordbruksverket.se
- **Rapportera fynd av sjuka eller självdöda vildsvin till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).**

Källa:

<https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/afrikansk-svinpest>

När ska jag misstänka ASF?

- Plötsliga dödsfall utan föregående symptom
- Hög feber (40,5-42 °C), apati
- Blå/lila missfärgningar av huden
- Förlorad aptit, kräkningar (blodig)diarré, förstoppning
- Hälta och stapplande gång
- Andningsbesvär
- Aborter och kastningar

Antal insjuknade djur kan variera och symtomen kan även vara mildare.

EpizootiAkuten

Vad är en epizooti?

En epizooti är en allvarlig smittsam djursjukdom som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa. Vid misstanke om epizootisjukdom bestämmer lagen hur man ska agera. Syftet är att minska risken för vidare smittspridning. Några exempel på epizootisjukdomar är **Afrikansk Svinpest, Aujeszky's sjukdom, Klassisk svinpest, Mul- och klövsjuka, Porcine reproductive and respiratory syndrome (PRRS)** hos gris, Swine Vesicular Disease och Mjällbrand.

Vad ska jag göra om jag misstänker epizootisjukdom?

Den som sköter sina egna eller någons annans djur är skyldig att kontakta veterinär om djuren visar tecken på allvarlig smittsam sjukdom. Om du inte får tag på din ordinarie veterinär, ring närmaste jourhavande veterinär

Kontakta alltid veterinär vid:

- *Plötslig död/hög dödlighet*
- *Allvarlig sjuklighet som drabbar många djur*
- *Reproduktionsstörningar*
- *Många kastningar, omlöp, svagfödda, för tidiga grisningar etc.*
- *Plötslig hälta hos många djur*
- *Blåsor på tryne och kronor*

I väntan på veterinären ska du göra allt du kan för att förhindra smittspridning. Misstänkt smittade grisar får absolut inte flyttas från den besättning eller det stall där de befinner sig. Eventuella besök eller transporter (t.ex. foderbil, kadaverbil, slaktbil) avboka.

Viktiga telefonnummer:

Ordinarie veterinär:

Jourhavande veterinär:

Foderleverantör:

Transportör:

Kadavertjänst:

Kontakta alltid veterinär om du känner dig osäker på hälsoläget bland dina djur

Ny programstatus på gång inom Smittsäkrad Besättning

Tar utgångspunkt i:

**KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU)
2023/594 av den 16 mars 2023 om särskilda åtgärder
för bekämpning av afrikansk svinpest**

**Arbetsgruppen består
av representanter**

från:

Jordbruksverket
SVA

Sveriges Grisföretagare
Lundens Djurhälsa
Distriktsveterinärerna
Gård&Djurhälsan

Gård&Djurhälsan
FRISKA DJUR GER VÄLÄNDE GÅRDAR

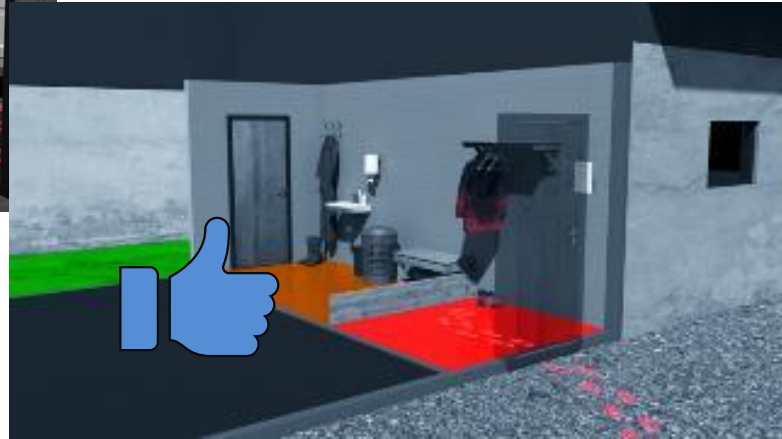

Lundens Djurhälsovård AB

Distriktsveterinärerna

Beredskap på gård

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Illustrationer: Smittsäkrad Besättning Gris

Viktig information!

- Denna presentation inte innehåller alla de krav som gäller för gårdar som hamnat i ett smittat område – utan den beskriver de åtgärder som är viktiga för att minska riskerna för introduktion av smitta i en grisbesättning innan vi vet om smittan finns.
- Har man en besättning som ligger i smittat område så finns alla Biosäkerhetskrav listade på Jordbruksverkets hemsida.

Fullständiga krav för besättningar i smittat område finns hos Jordbruksverket:

<https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/afrikansk-svinpest>

SMITTSÄKRAD

... men det kommer inte att räcka

**SMITTSÄKRAD
BESÄTTNING GRIS**

en bra grund att stå på!

Stor påverkan på grisbranschen

Förbud mot flytta grisar eller lämna grisar till slakt

Undantagstillstånd om man uppfyller:

- Biosäkerhetskrav i EU-förordning
- Klinisk övervakning/prover
- Regelbundna besök av officiell veterinär

Höga krav på spårbarhet för slakterierna

Illustrationer: Smittsäkrad Besättning Gris

**Start för dig
som har**

**Smittsäkrad
Besättning Gris
Grund**

Tillkommande krav på
Spets-nivå

Det ska finnas en klar gräns mellan "yttre" och "inre" område, gärna i form av en personsluss. Gränsen ska respekteras av både personal och besökare.

Kläd- och skobyte ska ske vid gränsen. Externa kläder och skodon får inte komma i kontakt med besättningens kläder och skodon.

Det ska upprättas en plan över hur djurförflyttningar och arbetsrutiner kan genomföras för att på bästa sätt förhindra smittspridning inom besättningen.

Besättningens egen utrustning i form av redskap, verktyg, instrument m.m. bör i möjligaste mån användas. I de fall detta inte är möjligt ska utrustningen i möjligaste mån tvättas och desinficeras innan användning i besättningen.

Efter varje utlastning ska utlastningsutrymmet tvättas och i möjligaste mån desinficeras.

Visuell hygienisk kontroll av silos, tankar och andra förvaringsutrymmen ska ske regelbundet. Rutiner för detta ska finnas skriftligt noterade.

Det ska finnas en skriftlig plan för att vid behov kunna rengöra foder- och vattenanläggning.

**Start för dig
som har**

**Smittsäkrad
Besättning Gris
Spets**

Tillkommande krav över
ASF-status

Hundar, katter och andra sällskapsdjur ska inte vistas i slutna anläggningar/ grisstallar/ avdelningar och angränsande utrymmen som hör till inre område (t.ex. korridor, ev. personalutrymmen, ev. foderkök).

Djurhållaren och besättningens personal ska delta vid genomgång av besättningens smittskyddsrutiner enligt programmet checklista, tillsammans med besättningens veterinär.

En planskiss som fastställer gränsen mellan yttre ("smutsiga") och inre ("rena") områden i personalutrymmet ska upprättas.

Det ska upprättas en plan över hur biosäkerheten upprätthålls i samband med byggnation eller reparation i utrymmen eller byggnader i besättningen.

Karenstid på 48 h efter alla jakter som har samband med vilda svin eller någon annan kontakt med vilda svin.

Djurstängsel ska finnas runt de byggnader där grisarna hålls och runt de byggnader där strö och foder förvaras.

Transportlogg ska föras över fordon som kör in i besättningens "rena zon".

**ASF-
status!**

Arbetsgruppen består av representanter från:
Jordbruksverket
SVA
Sveriges Grisföretagare
Lundens Djurhälsa
Distriktsveterinärerna
Gård & Djurhälsan

Illustration: Malin Strandli, Tidningen Grisföretagaren

Skärpta biosäkerhetsåtgärder för tamgrisar i smittat område!

- Det får inte förekomma någon direkt eller indirekt kontakt mellan hållna svin och åtminstone
 - i) andra hållna svin från andra anläggningar
 - ii) vilda svin

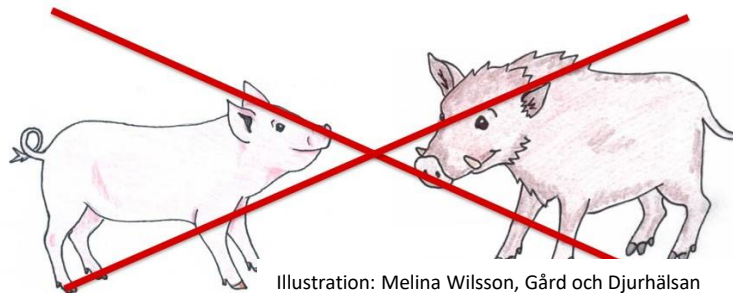

Illustration: Melina Wilsson, Gård och Djurhälsan

Djurstängsel runt de utrymmen där grisarna hålls och de byggnader där foder och strö förvaras.

Ett permanent mekaniskt stängsel med en minimihöjd av 72 centimeter och rutor med en sida på högst 10–15 centimeter

Eller

Ett permanent treradigt elstängsel med en minimihöjd av 72 centimeter och där bottentråden är 15–20 centimeter ovan mark och avståndet mellan trådarna är 15–30 centimeter.

Alternativ lösning för stall och byggnader i högst 6 månader:

Ett flyttbart treradigt elstängsel med en minimihöjd av 72 cm där bottentråden är 15–20 cm ovan mark och avståndet mellan trådarna är 15–30 cm.

Kommer att vara ett krav om man hamnar inom smittat område.

- Vem har materialet?
- Vem ska göra jobbet?

[Krav på staketets utformning finns här](#)

<https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/afrikansk-svinpest>

Även indirekta vildsvinskontakter!

Flera studier från det pågående utbrottet har visat att vid ASF-fall i tamgrisbesättningar är indirekt smittspridning den vanligaste smittvägen och närhet till en kontaminerad miljö är den dominerande riskfaktorn

Spannmål och strö i smittad zon

- Tamgris får inte utfodras med färskt grönfoder
- Strömedel som härrör från den smittade zonen inte ges till tamgris förrän det har lagrats i minst tre månader
- Spannmål som härrör från den smittade zonen får inte ges till tamgris förrän det har lagrats i minst en månad

GÄLLER ÄVEN
SPANNMÅL OCH
STRÖMEDEL SOM
TAGITS UT UR
ZONEN!

Vissa punkter är enklare än andra

- 👍 Byte av kläder och skor, vid inträde i och utträde från grisstallarna
- 👍 Tvätt och desinficering av händer vid ingången till de utrymmen där svinen hålls.
- 👍 Inga obehöriga besökare eller obehöriga transporter på anläggningen.
- 👍 Register över personer och transportmedel som kommer till anläggningen

Skapa en tydlig gräns

- Begränsa antalet ”ingångsmöjligheter”
 - Markera med skyltar
- Tydlig, **fysisk** gräns
- Tydliga instruktioner för personal och besökare
- Konsekvenser när reglerna inte följs

Upprätta en enkel sluss

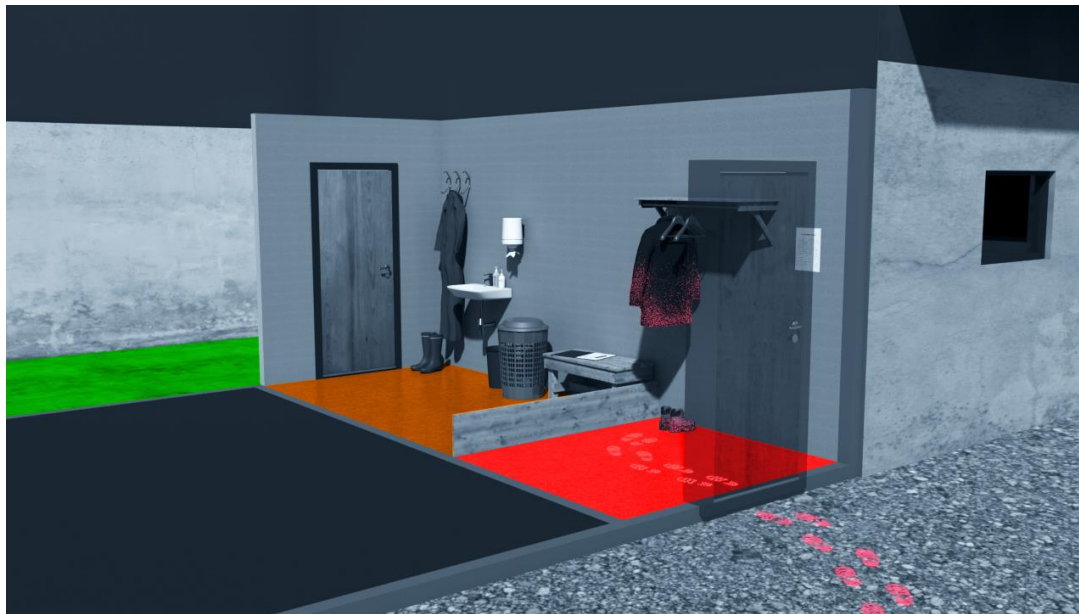

Illustration: Smittsäkrad Besättning Gris

Flödet på gård kan bli en stor utmaning!

GRAFIK: MALIN STRANDLI

Före

- Gris drivs mellan olika stallar.
- Foderleveranser sker med lastbil till fodersilona.
- Privatbilen åker in och parkerar vid personalutrymmet.
- Externa gödseltransporter från brunn/platta till åkrarna.
- Djurbilen hämtar smågrisar och levererar rekryteringsdjur.
- Kadaverbilen hämtar döda djur.
- Djurskötarna går omkring mellan stallarna under dagens arbete, efter att ha bytt om till stallkläder i personalutrymmet.
- Lastmaskinen åker med halm till grisstallarna och används även för utmockning av bäddarna.

Förflyttning mellan stallar av både folk och fä

Illustration: Smittsäkrad Besättning Gris

Illustration: Smittsäkrad Besättning Gris

Mer information och länkar

Åtgärder i smittat område finns hos Jordbruksverket:

<https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/afrikansk-svinpest>

Information till jägare, lastbilschaufförer och utländsk arbetskraft:

<https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/afrikansk-svinpest/informationsmaterial-om-afrikansk-svinpest>

Smittsäkra.se: Besöksjournal, regler för personal och besökare, information på andra språk.

<https://www.xn--smittskra-02a.se/startside/ladda-ned/>
<https://www.xn--smittskra-02a.se/gris/afrikansk-svinpest/>

Till fikarummet: "När ska jag misstänka ASF?" och Epizootiakuten

<https://www.gardochdjurhalsan.se/wp-content/uploads/2022/08/nar-ska-jag-misstanka-asf-9128-asf-2021.pdf>

Vill du läsa mer om Afrikans svinpest:

[Afrikansk svinpest – SVA](#)

Rapportera sjuka/döda vildsvin till SVA:

[Rapportera sjuka/döda vilda djur - Rapportravilt \(sva.se\)](#)

Fokus smittskydd, artiklar i tidningen Grisföretagaren

Artikel 1 (två delar):

<https://www.grisforetagaren.se/default.asp?p=47685&gobackto=p=2232133-GFGF-m=article-GFGF-type=article-GFGF-pt=178-GFGF-title=ny-asf-status-i-smittskrad-besttning-gris>

<https://www.grisforetagaren.se/artikel/2232140/det-handlar-inte-bara-om-att-skydda-grisarna-och-grisfretagarna--utan-ocks-om-att-skra-vr-livsmedelsfrsrjning.html>

Artikel 2 (två delar):

<https://www.grisforetagaren.se/artikel/2232354/var-gr-grnsen.html>

<https://www.grisforetagaren.se/artikel/2232357/ett-praktiskt-exempel.html>

Artikel 3:

<https://www.grisforetagaren.se/artikel/2232469/var-gr-grnsen.html>